

Minulost

„Studovat“ minulost (nebo budoucnost) tedy znamená (pokud se vymaníme ze zatížení dnes již upadlým a stále dál upadajícím, nicméně přežívajícím pozitivismem) pokoušet se pochopit nejen také, ale zejména to, co není, a to na základě toho, co „jest“. To však není nic samozřejmého, zejména když uvážíme, že tu jde o fundamentálně nové chápání toho, co „jest“. Skutečně jsoucící totiž nikdy není jen jsoucí a ryze jsoucí, nýbrž vždycky je také nejsoucící, a dokonce je z velké, z daleko největší části nejsoucící. To je třeba objasnit, neboť v této formulaci se to jistě jeví jako cosi absurdního. Původ tohoto dojmu absurdity ovšem je třeba odhalit a důkladně vyšetřit. Sloveso *býti*, řecky ΕΙΝΑΙ a latinsky esse (v ostatních indoevropských jazycích je to většinou obdobné) je takzvaně nepravidelné, a základem této nepravidelnosti je okolnost, že jde původně o tři různá slovesa, která se vztahovala každé k jinému „času“, totiž buď k času budoucímu, přítomnému nebo minulému. To dodatečně muselo způsobovat jisté potíže, neboť se někdy stávalo, že význam aktuální byl přehlušován významem možným, ale právě neaktuálním. Řeční myslitelé z principiálních (ale mylných, jak se domnívám) důvodů dali přednost přítomnosti před minulostí i budoucností, a právě proto jsme dodnes přesvědčeni, že „nejsoucící“ budoucnost je jakoby „prázdná“, zatímco rovněž „nejsoucící“ minulost je už „zaplněna“ tím, co se stalo a co už není). V podstatě jde tedy nikoli o jakýsi jazykový úzus, nýbrž o cosi fundamentálního, o základní chápání „skutečnosti“.

(Praha, 010423-3.)